

Kolozsvárvidéki népdalok.

(Második és befejező közlemény.)

Nem akar az ökörcsorda legelni,
Nem akar az én galambom szeretni.
Sírva kértem, hogy szeressen engemet,
De ő erre azt felelte: nem lehet!

Változatai: Szini K. 175. Bartalus, II. 175. VI. 61.

Én vagyok csak az igazi szegény:	Kis ablakom be van nőve virággal,
Kit szeretek, nem lehet az enyém.	Mit törődöm én az egész világgal?
Hivogattam, csalogattam eleget,	Felfordúlhat egész világ fe!őlem,
De ő arra csak azt mondta:	Csak te babám, ne fordúlj el én tőlem.
Késő van már, nem lehet.	(Kide).

Változatai: Bartalus, V. 54. VII. 73. Székely S. Szerelmi n.
11. d. (Boldogtalan sz. P. Torna.) 37. d. (Ugoesa.)

Kihajtottam Virág ökröm a fűre,
Leverettem a harmatot előle.
Nem hallom már Virág ökröm harangját,
Az én rózsám mással éli világát. (Sz.-Lóna.)

Változatai: Kriza, 200. (Marosszék.) Erdélyi, II. 127. Nyr.
XVI. 576. (Szatmár, Chalupka Rezső közlése.) Nyr. I. 131. (Szeged,
Ferenzi János közlése.) Bartalus II. 175. Székely S. Szerelmi népd.
38. d. (Boldogtalan szerelem Csákvár.)

Zöld a kökény, majd megkékül,
Most vagyok szerető nélkül!
Aludj babám, aludjál,
Ha már engem megcsaltál
Ha már engem megcsaltál. (Kide.)

Változatai: Kriza, 217. 69. (Udvarhelyszék.) Erdélyi, II. 129
Kálmány, Koszorúk. I. 79. Nyr. II. 191. (Székes-Fehérvár vidéke,
Béler Jenő közl. Bartalus, IV. 88.

Kerek udvar. kiesi ház,
Hát te rózsám, mit csinálsz?
Csinosítom magamat,
Várom a galambomat. (Sz.-Lóna.)

Változatai: Arany-Gyulai, I. 217. Erdélyi, II. 146. III. 30.
Szini K. 153.

Ujjamon van az aranyos gyűrűje,
Zsebemben van a szerelmes levele.
Nem adnám a levelét száz aranyért,
Hát öt magát adnám-é a világért? (Válaszút).

Változatai: Erdélyi, I. 22. Szini K. 109. (Szigligeti Czigányában is.)

Sárgarépanak zöld a levele,
Ennek a kis lánynak nincs szeretője.
Ne is adjon az Isten neki,
Mert nem tudja gondját viselni neki. (Kide.)

Változatai: Székely S. Tréfás népd. 60. (Nagy-Kálló.) Székely
S. Szerelmi népd. 144. d. (Boldogtalan szerelem. Bodajk.)

Háromszor is beizentem:
Kati gyere ki!
S Kati nem jött ki.
Megállj Kati,
Meggbánja ezt valaki! (Kide.)

Változatai: Arany-Gyulai, III. 156.

Jó bor, jó egészség,	Kincsem, komámasszony!
Szép asszony feleség.	Mind olyan az asszony:
Szép asszonymnak, jónak,	Ha leissza magát,
Jó paripalónak,	Földhöz üti kontyát
Kár megöregedni.	Ugy éli világát. (Kide.)

Változatai: Kunsági, Sárréti dalkönyvecske, 22. d. Bartalus,
III. 139. Székely S. Szerelmi n. 106. d. (Boldogt. sz. S.-Patak.)

Ne feküdj a szénaboglya tövébe,
Körül van az rózsafával ültetve.
Készebb volnék száz rózsafát kívágni,
Mintsem tőled, kis angyalom, megválni. (Sz.-Lóna.)

Változatai: Kálmány, Koszorúk. I. 124. Székely S. Szerelmi
n. 116. d. (Boldg sz. P. Forná.) 119. (U. ott. Szaboles.)

Sárgadinnye, görögdinnye hajastól,
 Haragszik rám az én rózsám anyjostól.
 Ha haragszik, haragudjék magára,
 Vesse magát a zavaros Dunába (Sz.-Lóna.)

Változatai: Kunsági, 24. d. Bartalus, II. 144. Székely S. Szerelmi népd. 94. d. (Boldogt. sz. Kendi-Lóna.)

Jaj Istenem, be víg voltam azelőtt,
 Míg a rózsám járt el a kapum előtt.
 De mióta bevették katonának,
 Rám szakadt a keserűség, a bánat. (Sz.-Lóna)

Változatai: Kálmány, Koszorúk. I. 81. Nyr. 181. (Szeged, Ferenczi János közl.) Bartalus, V. 22. VI. 63. (Brátka.) Székely S. Szerelmi népd. 22. d. (Boldogtalan szerelem. Debreczen.) 94. d. (U. ott. Kendi-Lóna.)

Erdő, erdő. nő de kerek erdő,
 Közepében csipkebokor-vessző.
 Szűrős annak minden ága,
 Nem állja a madár lába. (Györgyfalva.)

Változatai: Erdélyi, III. 24. III. 52. Székely S. Szerelmi népd. 31. d. (Boldog szerelem Ungvár.) 83. d. (U. ott. Csákvár.)

Kimegyek a temetőbe,	Ütess síromhoz egy fácskát,
Megásom sírom előre	Akár egy bokor rózsácskát,
Ha meghalok, édes kincsem,	Hogy tudja meg, a ki itt jár,
Oda temessetek ingem.	Nem voltál, rózsám, esapodár.

(Sz.-Lóna)

Változatai: Lázár István. 185. K. Csapó D. III. 52. d. Szini K. 133. Bartalus, I. 137. (Kézdi-Vásárhely.) Székely S. Szerelmi népd. 15. d. (Boldog szerelem. Nagy-Kálló.)

Kimenyek én err' a magas tetőre,
 Találok én szeretőre, kettőre.
 Nem kell nekem két szerető, se három,
 Csak szeressen, ki szeretett a nyáron. (Sz.-Lóna.)

Változata: Bartalus, VII. 70.

Keserűső, nem hittem, hogy édes légy,
 Kedves rózsám, nem hittem, hogy csalfa légy.
 Csalfasággal csaltad meg a szívemet,
 A jó Isten úgy áldjon meg tégedet. (Sz.-Lóna.)

Változatai: Kálmány, Koszorúk. I. 110. Ethn. II. 300. (Szivós

Béla közl.) Nyr. I. 228. (Szeged vidéke, Ferenczi János közl.) Bartalus, VII. 69. Székely S. Szerelmi népd. 49. d. (Boldogt. szerel-lem. Csákvár.)

A ki bút nem akar látni,
Menjen menyországba lakni,
Csináljon az égre házat,
Ott nem éri semmi bánat. (Válaszút.)

Változata: Székely S. Szerelmi n.

Ha megunt ke, édes anyám tartani,
Vigyen el ke a vásárba eladni
Ott is ott lesz az én rózsám megvenni,
Ezüst pénzen ki fog engem fizetni. (Györgyf.)

Változatai: Arany-Gyulai, III. 167. Nyr. I. 31. (Szeged, Ferenczi János közl.) Bartalus, II. 70. (Maros-Vásárhely). Székely S. Szerelmi n. 112. d. (Boldogt. sz. Ugoesa.)

Ha meguntál, kedves rózsám, szeretni,
Szabad neked más szeretőt keresni.
Adjon Isten szebbet, jobbat nálamnál,
Nekem pedig csak olyant, mint te voltál. (Györgyfalva).

Változat Bartalus, VI. 42.

Lányok, lányok szépek vagytok,
Piros az orcátok,
Kertbe' jártam, rózsát szedtem,
Hasonlít hozzátok. (Válaszút.)

Változatai: Erdélyi, III. 92. Bartalus, VII. 118. Kiss Áron, 175.¹

Ha még egyszer leány volnék,
Hejehuja, haj!
Mégválogatnám a legényt,
Mint a piacon az edényt,
Az edényt.
Az edénynek a mázosát,
A legénynek a házását,
Hejehuja, haj!

Változatai: Kriza, 188. (Háromszék.) Erdélyi, III. 86. (Erdély.) Bartalus, VI. 31.

Halálmadár szállott a ház tájára,
Meg is hal itt valaki nemsokára.

¹ Kiss Á. Magyar gyermek játékgyűjtemény. Budapest, 1891.

Én halok meg, mert megöl a szerelem,
A faluban a legszebb lányt szeretem. (Kide.)

Változatai: Kálmány, Szeged népe, III. 32. (Ó-Szent-Iván.)
Bartalus V. 129.

Kis kertemben egy rózsafa, nem látszik,
Minden este tizenkétszer virágzik. (Sz.-Lóna)

Változatai: Kriza, 205. (Marosszék.) Arany-Gyulai, III. 188.
Erdélyi, II. 198. 334. (Székely népd.) Lázár Istv. 201. Pap Gy. 21.
Kálmány, Koszorúk. I. 80. Szeged népe, II. 183. (Szaján.) Pintér S.
54. K. Csapó D. IV. 41 d. Bartalus, V. 119. Székely S Szerelmi
népd. 48. d. (Boldog szerelem. P.-Torna.) Nyr. VII. 144. (Orosz-
hegy, Udvarhely m. Felméri Lajos közl.) Székely S. Szerelmi népd.
42. d. (Boldogt. szerelem Ungvár.) U. o 111. d. (P.-Torna.)

Kis kertemben a rózsafa virágzik,
Hej de annak a virága hiányzik.
Virág vagy te, kedves rózsám, én nekem,
Hej de mit érsz, ha nem szeretsz engemet? (Válszút)

Valami rá emlékeztető: Arany Gyulai, III. 194.

Nagyutczában építenek egy templomot,
Három kis lány húzza meg a harangot.
Mindahárom tiszta fehér ruhába',
Gyöngykoszorú lehajlik a vállára. (Györgyfalva.)

Nagyon kevésbé hasonlít hozzá: Bartalus, V. 1.

Jaj be szépen harangoznak, temetnek, Én is olyan boldogtalan lány vagyok,
Gyászos lányok kék koporsót emelnek. Érzy szívem: nem sokára meghalok.
Le van írva a koporsó oldalán: Ha meghalok, tudom, hogy eltemetnek,
Itt nyugszik egy boldogtalan kis leány. A lónai temetőbe letesznek. (Sz.-Lóna.)

Változatai: Bartalus, I. 14. (Mező-Kövesd.) V. 1. (Alig valami.)
Székely S. Szerelmi népd. 6. d. (Boldog szerelem. Ugocea.)

Nem tudom ki kertje alatt,
Egy kis leány zabot arat.
Zabot arat a lovának,
Szeretöt keres magának. (Sz.-Lóna.)

Változatai: Arany-Gyulai, II. 127. (Orosháza.) III. 129. (Nagy-
Galambfalva.) Lázár Istv. 187. (M.-Lapád.) Pap Gy. 53. Kőváry
B. 93. Bartalus, II. 147. (Pétervásár.)

Nyisd ki babám az ajtót,
Magyar kopogtat, nem tót.
Hej, de soká nyitod ki,
Mintha nem tudnád, hogy ki. (Válaszút.)

Változatai: K. Csapó D. I. 20. d. Szini K. 90. Bartalus,
IV. 41.

Piros bársony süvegem,
Most élem gyöngyéletem.
Bokréta van mellette,
Barna babám kötette. (Válaszút.)

Változatai: Thaly K. Adalék,¹ II. 261. (Balog Ádám nótája,
a XVIII. évszáz elejéről.) Szini K. 15.

Gyere kis lány, a szekere után,
Felveszlek én valahol az utcán.
Az utcán, az utcán, barna lány,
Felveszlek én, kis angyalom, az utcán. (Válaszút.)

Némi hasonlóság: Kunsági 26. d.

Ha meghalok, meghagyom	Vagy négy legény vigyen ki,
Néked, kedves galambom,	S a babám kísérjen ki.
Leány legyen a papom,	A négy legény fejérbe',
Legény az én kántorom.	S a babám feketébe'. (Válaszút.)

Változata: Nyr. XX. 288. (Lozsád, Hunyad m. Kolombán
Samu közl.)

Ha megalok, meghagyom a babámnak
Ne sirasson hétköznap, csak vasárnap.
Akkor is csak félszemével sirasson,
A másikkal babájára kacsintson. (Válaszút.)

Úgy is mondják Válaszúton, Kidében: jobb szemével, bal
szemével.

Változata: Ethnographia, XI. 368. (Vid, Veszprém m. Birkás
Géza közl.)

Ejnye kis lány, ejnye kis lány,
Be fodros a szoknyája!
Talán bizony, talán bizony
Nincsen kendnek babája.
Jöjjön ide, kis angyalom, leszek én,
Így is, úgy is, itt is, ott is
A maga babája leszek én. (Kide.)

¹ Thaly Kálmán Adalékok a Thököly- és Rákóczi-kor irodalomtörténeté-
hez. I–II. Pest, 1872.

Változata : Ethn. XI. 368. (Ercsi, Fehér m. Barkás Géza közl.)

Piros az ostorom nyele, nem sárga,
A lónai leánynak, hej, nincs párja,
Hegyes orrú, magas sarkú esizmája,
A legények bolondulnak utána. (Sz.-Lóna.)

Változatai : Kálmány, Koszorúk. I. 204. Nyr. XIV. 192. (Lovas-Berény, Fehér m. Feleki Sándor közl.) Nyr. III. 288. (Somogy, Kisfaludy Nánd. közl.) Nyr. VIII. 480. (Udvarhely m. Balássy Dénes közl.)

Ha felszántom a györgyfalvi nagyutezát,
Vetek belé piros pünkösti-rózsát.
Magamat is belé vetem palántnak,
A ki szeret, szakasszon le magának. (Györgyfalva.)

Változatai : Erdélyi, III. 5. Kálmány, Koszorúk. I. 110. Nyr. VII. 288. (Orosháza, Veres Imre közl.) VIII. 480. (Udvarhely m. Balássy Dénes közl.) VII. 288. (Heves, Török Gy. közl.)

Kiszáradt a borzafa,	A párnámon nem lehet,
Hol hálunk az éjszaka?	Két húszasért sem lehet.
Ajtó mellett a padon,	Gyere kis lány, adj rózsát,
A te puha párnádon.	Kössél nekem bokrétát.

Nem megyek én, nem szedek,
Nem kötök én bokrétát. (Györgyfalva.)

Változatai : Kriza, 255. (Csak a két első sor.) Kálmány, Koszorúk. I. 188.

Ablakomba' fűge fészek,	Inget, gatyát, zsákot szövök,
Én a legénynek nem hiszek.	Én soha férjhez nem megyek,
Mert a legény leánycsaló	Mert a legény leánycsaló,
Ki mondja, nem igaz, való?	Ki mondja, nem igaz, való?
Kertbe' nő hónapos retek,	Virágaim mind elhányom,
Én több legényt nem szeretek,	A legényt nem bokrétázom,
Mert a legény leánycsaló,	Mert a legény leánycsaló,
Ki mondja, nem igaz, való?	Ki mondja, nem igaz, való?

(Sz.-Lóna.)

Változatai : Kriza, 43. (Udvarhelyszék.) Nyr. XV. 427. (Az első versszak vált. Marosszéki táncszó, Deák Farkas közl. Fűge fészek helyett: füge fészek.) Erdélyi, II. 160. (Csak az első sor.)

Kís kertemben van egy neveletlen fa,
Kinek neve, magyar neve citromfa.

Oda jár egy kis gerlicze meghálni,
Hej de bajos tőled, rózsám, megválni. (Sz.-Lóna.)

Változata: Kriza, 238.

Kis koromban árvaságra maradtam,
Nagy koromban szolgálatra jutottam,
Mostoha volt hozzám még a világ is,
Szár az földben elhervad a virág is. (Sz.-Lóna.)

Változatai: Arany-Gyulai, III. 236. Kálmány, Szeged n. I. 21.

Tizenhárom fodor van a szoknyámon,
Azt gondoltam férjhez menyek a nyáron.
De már látom, semmi sem lesz belőle,
Tizenkettőt levágtok belőle. (Válaszút.)

Változata: Kálmány, Szeged n. II. 33.

Fehér fuszujkavirág,
Ne jöjj hozzám napvilág,
Hanem este sötétbe',
Hogy üljek az öledbe.
Nem is ülök sokáig,
Csak tizenegy óráig. (Válaszút.)

Változata: Nyr. XIV. 480. (Csapó, Kis-Küküllő m. Kispál Mihály közl.)

Édes anyám, adjon Isten jó estét!
Haza hoztam ezt a barna menyecskét.
Nem is azért, hogy igazán szeressem
Szegény vagyok, gazdagságot kerestem. (Válaszút.)

Változatai: Arany-Gyulai, I. 266. Pap Gyula 29. Ethn. XI. 136. (Göcsej, a lakodalmi kurjantások közt. Gönczi Ferenc közl.)

Kertem alatt legel egy kecske,	Kertem alatt legel egy gidó,
Téringeti azt egy menyecske.	Téringeti azt egy vén zsidó.
Téringeti, ej-haj! jobbról balra a kecskét,	Téringeti, ej-haj! jobbról balra a gidót,
Ölelem én azt a menyecskét.	Egye fene azt a vén zsidót.

Kertem alatt legel egy bárány,	Kertem alatt legel egy tehén,
Téringeti azt egy kis leány,	Órizi aztat egy szép legény.
Téringeti, ej-haj! jobbról balra a bárányt,	Téringeti, ej-haj! jobbról balra a tehént,
Szeretem én azt a kis leányt.	Szeretem én azt a szép legényt!

Kertem alatt legel egy csikó,
Téringeti azt egy szép fiú.
Téringeti, ej-haj! jobbról balra a csikó
Szeretem én ezt a szép fiút. (Sz.-Lóna.)

Változatai: Arany-Gyulai, II. 39. Székely S. Trófás népd. 52.
(Csákvár.)

Egy asszonynak, egy asszonynak,
Két eladó lánya.
Egyik szegfű, egyik szegfű,
Másik majoránna.
Megizentem az édes anyjának:
Kösse össze nékem bokrétának. (Kide.)

Változatai: Arany-Gyulai, III, 163. (Kis-Baczon.) Nyr. I. 132.
(Tata vidéke, Hamary Dániel közl.) XIX. 384. (Gömör, Szomor
Dezső közl.) Bartalus, I. 92.

Megizentem a kis lánynak
Csütösökön estvére,
Hogy ne vessen tiszta búzát
Virágos kis kertjébe,
Mert a madár megeszi,
Vagy az árvíz elviszi,
Lám megmondtam, lám megmondtam,
Semmi hasznát nem veszi. (Sz.-Lóna.)

Változatai: Erdélyi, III. 162. Kőváry B. 104 Bartalus, I. 75.
(Miskolcz.)

Árva vagyok, de igazán árva,
Ki vagyok a babám szívéből zárva.
Inkább lennék levegőben kis madár,
Arra szállnék, a merre a babám jár. (Kide.)

Változata: Szini K. 104.

Künn a réten learatták a búzát,
Elvágták a kis pacsirta balszárnyát.
Kis pacsirta búsul a balszárnyáért,
Én is búsulok a régi rózsámért. (Györgyfalva)

Változata: Kálmány, Koszorúk. I. 89.

Ez egy balladatöredék:

Nagyutezában, nagyutezában mi történt?
Horvát Annát leányostól megölték.
Horvát Annát viszik a temetőbe,
Horvát Istvánt kísérik a tömlőczbe. (Sz.-Lóna.)

Változata: Kálmány, Koszorúk. I. 56.

Meghalok én nemsokára,
Piros pünköst hajnalára.
Diófa lesz koporsóm,
Selyembársony takaróm. (Válaszút.)

Változata: Erdélyi, III. 22. (Bars.) Kálmány, Koszorúk. I. 54. Nyr. XVII. 432. (Baranya, Demjén Kálmán közl.)

Réten, réten a györfalvi réten,
Elvesztettem ezüstnyelű késem.
Késem után kari-kari-karikagyűrűmet,
Sajnálom a régi szeretőmet. (Györgyfalva.)

Változatai: Erdélyi, II. 52. Pap Gy. 59.

Szeress rózsám, csak nézd meg, kit,
Mert a szeretet megvakít.
Hej, engem is megvakított,
Örökre megszomorított,
Csak még sírba nem szállított (Sz.-Lóna.)

Változatai: Kriza, 26. (Udvarhelyszék.) 45. (U. ott.) Lázár István 197.

Isten hozzád szép viola,
Nem vétettem neked soha,
Nem is véték, a míg élek,
A míg bennem zeng a lélek.
Zeng a lélek, zeng a szó,
Zeng a szerelemajtó. (Sz.-Lóna.)

Változata: Kriza, 46. (Udvarhelyszék.)

Óra, óra, fali óra,	Adok neked hatvan pengőt,
Nézd meg rózsám, hány az óra?	Végy magadnak selyemkendőt,
Három fertály fél-kilenczre,	Selyemkendőt, sárga cipőt,
Úlj fel rózsám, a gőzösre.	Hogy lássák, hogy van szeretőd.

(Válaszút.)

Változata: Lázár István. 192.

Annyi nekem az irigyem,
Mint a fűszál a mezőben,
Egyik teszen, másik veszen,
A harmadik majd megeszen, (Sz.-Lóna.)

Változatai: Kriza, 29. (Udvarhelyszék. Csak az utolsó két sor.)
Lázár István. 185.

Jaj Istenem, jaj de bánom,	Ne sajnáld a koszorúdat,
Hogy az éjjel nálad háltam.	Kötök én még neked olyant.
Gyöngykoszorum elvesztettem,	Éjjel-nappal kössed rózsám,
Leányságom sárba tettem.	Még sem leszek többet leány.

Változata: Arany-Gyulai, III. 148. (Árvátfalva.)

Visszahoztam a jegykendőt,	Kertem alatt ne csattogass,
Van már neked más szeretőd.	Házom előtt ne járogass,
A gyűrűt is visszaadom,	Mert én szegény leány vagyok,
Magannak csak búmat hagyom.	Nem tehozzád való vagyok. (Kide.)

Változata: Nyr. I. 182. (Orosháza. Győry Vilmos közl.)

Édes anyám lánya voltam,
Míg szeretőt nem tartottam.
Leveles a nyárfa, lehajló,
Nem az a szeretőm, a ki volt.
Volt szeretőm tizenhárom,
Tíz elhagyott, maradt három. (Györgyfalva.)

Változata: Arany-Gyulai, II. 116. (Csak a két első sor.)

Ismeretesek a kiházásító dalok, melyekkel különösen a fonókban éneklük ki az egymás iránt érdeklődő párokat. Ezekből is van három dal a gyűjteményemben.

Sárga csikó, csengő rajta,
Vajon meddig menyünk rajta?
A Tót János udvarára.
Tót Jánosnak van egy híres lánya,
Írás után nyolez párnája,
Ki van varrva figurára.
Vajon ki fekszik reája?
Kun Marezi János fekszik rája. (Györgyfalva.)

Írás után = rajz után készített varrotta.

Változatai: Erdélyi, III. 21. (Csak a két első sor) Kálmány, Koszorúk. II. 120. Ethn. XI. 121. (Zentelke, Vikár Béla közl. Menyasszonybúcsuztató.) Ethn. XI. 133. (Göcseji lakodalmi kurjontás. Gönczi Ferenc közl.) Kálmány, Szeged n. II. 68. Kunsági 15. d. Bartalus, III. 108. (Erdély) Székely S. Szerelmi n. 123. d. (Bolog sz. Ugoesa. Csak az első sor.)

Ezt az erdőt, ezt a mezőt	Hozd ki, Erzsi, a kalapom,
Vajon ki zúgatja?	Hogy tegyem fejembe,
Talán bizony Fejér János	Hogy ne nézzem minden czudar
A lovát ugratja.	Kacsingó szemembe,
Vitta Erzsi selyemágyát	Mert én szegény Fejér János
Magosra vetette,	Csak egyesegyedül
Fejér János a kalapját	Nem élek meg, ha nem lopok,
Rajta felejtette.	Fejér húszas nélkül.

Változatai: Arany-Gyulai, II. 24. I. 282. (A 4 első sor Perezel

Móriczra vonatkoztatva, a hazafias dalok közt.) Erdélyi, III. 161.
Pap Gyula, 51. Bartalus, II. 131. (Perbenyik.) V. 146. 147. VII. 157.

Kerti széna, laboda,	„Édes anyám, kit vegyek ?
Szürke lovas-katona.	Most a leány mind gyerek“.
„Édes anyám, meghalok,	Jaskó Erzsi nem gyerek,
Házasodni akarok“.	Eredj fiam, azt kérd meg.
Édes fiam, ne halj meg,	„De azt nekem nem adják,
Inkább házasodjál meg.	Rucza Pistának tartják“.

(Györgyf)

Változata: Kunsági, 25. d.

Ez a kis szerelmes dal mintha nem egészen népi eredetű volna:

Kék az ibolya,	Ha benézek
Kék a virága,	Szép szemébe,
Kék az én rózsám	Repdes szívem
Szemevilága.	Örömébe! (Kide.)

Változata: Bartalus, III. 53. (Perbenyik.)

Van egy néhány katonadal:

Mikor menyek Bosznya felé,
Hasad az ég háromfelé,
Sírnak a vándoresillagok,
Mert tudják, hogy árva vagyok. (Sz.-Lóna.)

Változatai: Székely S. Tréfás n. 28. (Ungvár. Csak némi hasonlatosság a két első sorban.) Nyr. I. 329. (Veszprém vidéke, Töttösy Béla közl.) Bartalus, II. 26. (Mező-Kövesd, az első sor.) IV. 50.
Édes anyám kiállott a kapuba, Menjen haza, nevelje fel öcsémet.
Úgy siratja, hogy a fia katona. Nem menyek én, nem neveltek több árvát.
Édes anyám, ne sirasson engemet, Nem adok én a császárnak több szolgát.
Él a rózsám, kí sirasson engemet. (Sz.-Lóna.)

Változatai: Arany Gyulai, III. 202. Bartalus, II. 30. (Kézdi-Vásárhely.)

Megizentem a császárnak magának:
Sorozza be a lányt is katonának.
De a császár megírta egy levélbe:
Nem illik a csákó a lány fejébe,
Mert a lánynak tizenhárom szoknya kell,
Szoknyájára harminczhárom fodor kell. (Válaszút.)

Változata: Ethn. II. 403. (Érmellék, Bartha Gyula közl.)

Ha kimegyek a temető dombjára,
Ráborulok édes apám sírjára.
Keljen ke ki, édes apám, sírjából,
Katona lett a legszebbik fiából. (Györgyfalva.)

Kidén *apám* helyett *anyám*. S az utolsó sor:

Nézze, mi lett legkedvesebb fiából.

Lónán a két utolsó sor:

Kelj fel, kelj fel, édes anyám, sírodból

Nézd meg mi lett a legkisebb lányodból.

Vagy: Keljen ki kend, édes anyám, sírjából,
Szerencsétlen lett mindakét lányából.

Némi változatai: Arany-Gyulai, III. 194. Kálmány, Koszorúk.
II. 133.

Ninesen a császárnak

Olyan katonája,

Mint ez a kis magyar húsár,

Felül a lovára.

Felül a lovára,

Rágyújt szivarjára.

Be sok szöke, barna lánynak

Vágyik szíve rája.

Ne fájjon a szíved,

Ugy se leszek tied,

Van már nékem szebb szeretöm,

Ki igazán szeret. (Válaszút.)

Változata: Ethn. XI. 370. (Monostor-Apáti, Zala m. Birkás
Géza közl.)

A tréfások között:

A gunárom a tóba'

Rá mászott a tojóra.

Ugy, úgy, édes gunárom,

Ugy lesz pipém a nyáron.

Változatai: Kriza, 145. (Háromszék.) Kálmány, Koszorúk. I.
202. Székely S. Tréfás n. 27. (Ugoesa.)

Édes anyám, attól félek,

(Mitől te?)

Megesókolnak a legények.

(Mikor te?)

Hajnalba', hajnal előtt,

Rózsafa nyílik a házam előtt. (Sz-Lóna.)

Változata: Kálmány, Szeged n. I. 59. Csak a *modorra*: Kriza,
175. Székely S. Szerelml népd. 8. d. (Boldogtalan szerelem. S.-Patak.)

Mindenféle szeretöm volt,

Csak még zsidóleány nem volt.

Zsidóleány ne is legyen,

Hogy a fene zsidót egyen. (Válaszút.)

Változata: Arany-Gyulai, III. 151.

Az éjszaka álmomba'
 Zsidót láttam járomba'
 Úgy összetörte nyakát,
 Fene egye zsidóját! (Válaszút.)

Változat: Székely S. Tréfás népdalok. 65.

Az öreg zsidónak akkor van csak jó kedve,
 Mikor száz forintos bankó van a zsebibe'.
 Akkor mondja: hopp! jó lesz e borra,
 Jó lesz az én Rifke lányom lakodalmára.
 Ne haragudj, Rifke, hogy én téged szeretlek,
 Hogy én téged soha el nem feledlek.
 Csókold meg a szám, csókold meg a szám,
 Csókold meg a, csókold meg a két piros orzám. (Kide.)

Változata: Kálmány, Szeged népe, III. 77.

Van egy néhány olyan dal is, melyeket a gyűjteményekben,
 (pedig 81 kisebb-nagyobb kötetet, füzetet olvastam át e czélből),
 nem találtam, vagy valahogyan elkerülte a figyelmemet. Ilyenek:

1. Üti a kovács a vasat,
Az én szívem majd meghasad.
Ide hallszik a pengése,
Gyere rózsám, minden este!
(Válaszút.)	2. Leveles az erdő, kihajtott,
Engemet a rózsám elhagyott.
Ha elhagyott, azt se bínom,
Lesz szeretöm kettő-három.
Leveles az erdő, kihajtott,
Engemet a rózsám elhagyott.
(Györgyfalva.)
3. Elvesztettem csipkekendőm a bálba'.
Adja ide, a ki azt megtalálja,
Három liter piros bor lesz ára.	4. Ennek a kis lánynak
Nincs babája.
Kovácslegény jár az
Udvarára.
Mondtam neki, jöjjön ki,
Csókolódjék ide ki! (Válaszút.)
5. Rójtos a szoknyám alja,
Magas a esizmámnak sarka.
De még magasabbra rakatom,
Ölelem a kedves galambom.
(Györgyfalva.)	6. Dombon van a házam,
Abba' lakom én.
Kicsiny a galambom,
Nagyobb vagyok én.
Ha kicsiny is, lehajolok utána,
Megesókolom menyasszonyi ruhába'.
(Sz.-Lóna.)
7. Még azt mondják: a legény szava igaz,
Pedig annak fele széna, fele gaz.
Fele széna, fele gaz a szavának,
Nincs is párja a lónai kis lánynak. (Sz.-Lóna.)	

8. Gyöngyvirágos zsebkendőmnek
Közepe van kivarrva.
Mig szeretőt nem tartottam,
Sokkal boldogabb voltam.
- De mióta hallgatok egy
Szőke legény szavára,
Fogoly lettem, mirt a madár
Kaliczkába bezárva.
- Lebeszélték a babámat,
Eltörte a gyűrűmet,
Zsebkendőm is visszaadta,
Szomorítja szívemet. (Sz.-Lóna.)
9. Van nekem egy kis babám,
Gyönyörű szép violám,
Igazán.
Két szemével kacsint rám,
Hamis szemmel néz reám,
Ihaja!
- Megcsókol az iczi-piczi szájával,
Nem cserélek a világ vagyonával.
Nincs nálánál édesebb,
Nálánál szerelmesebb a
Világon. (Sz.-Lóna.)
10. Muzsikálnak, szépen hegedülnek,
A leányok szépen sorba' ülnek.
Mindenkinek ott a szeretője,
Csak az enyém maradt ki belőle.
Hegedülnek, szépen muzsikálnak,
A legények szépen sorba' állnak.
Mindeniknek ott szeretője.
Csak az enyém maradt ki belőle.
- Szépen szól a kolozsvári harang,
Húzza aztat három fehér galamb.
Húzza, haj! a szomorú verseket,
Most szedik a szegény legényeket.
Októberbe' megütik a dobot,
Kis angyalom, el sem búcsuzhatok.
(Válaszút.)
11. Mit integetsz a kendőddel?
Tán beszélsz a szeretőddel?
Nekem is úgy integettél,
Velem is így beszélgettél.
- Csak még egyet kérek tőled:
Add'sza ide a kendődet!
Letörülöm síró könnyem,
Visszaadom, úgy intess!
(Válaszút.)
12. Mikor mennek a falumból kifelé,
Lányok kísérek az állomás felé.
Úgy kísérek, mint egy szegény vándorlót,
Kinek szive holtig mindig gyászba' volt. (Válaszút.)
13. Jegyei torony tetejében
Két szép madár tiszta feketében.
Két szárnyával mind azt kelepeli:
Volt szeretőm, el kell felejtteni. (Kide.)
14. Piros rózsa, pilati,
Szeret engem valaki,
Az öste is nálam volt,
Kilencz almát hozott volt.
- Mind a kilencz piros volt,
A ki hozta, csinos volt,
Piros rózsa, hasadj meg,
Édes rózsám, csókolj meg! (Válaszút.)
15. Volt nekem egy szép szeretőm,
Kökényszemű barna kis lány.
De elhagyott,
Hütelen lett énhozzám.
Olyan volt a két orcája,
Mint a piros rózsa.
- De az anyja, az a csalfa,
Meg akarta a lányától tiltani,
Hogy nem szabad magyar lánynak
Német legényt szeretni. (Kide.)

Ihajja! Ha szétszakad a bocskorom,
 Itt a régi kedvem. Tovább járom a talpamon.
 Csubajja! Ihajja!
 Újból legény lettem. De csubajja! (Kide.)

23. Oda lent a garádieson lakik kincsem,
 Elvonnék, elvonnék, pénzem nincsen.
 Volt két krajczárom,
 Elástam.
 Kiszáradt a torkom,
 Kiástam.
 Így jár a ki mindig bort iszik,
 Míg a temetőbe nem viszik. (Kide.)

A két utolsó sor általánosan ismeretes. A 6 utolsó sor:
 Hatszáz nemzeti dal, 587. l.

21. Kolozsvári, kolozsvári csárdába' 25. Törjön ki a nehézséges nyavalya,
 Ott iszik a fuszujesusza bujába'. Mikor azt a paplant húzod magadra.
 Sárgarépa veri össze bokáját, Egye fene kék ibolya szemedet,
 A káposzta terengeti szoknyáját. A melyikkel megcsaltad a szívemet.
 (Sz.-Lóna.) (Sz.-Lóna.)

26. Csokoládé, citromhaj,
 Tudom rózsám, mi a baj:
 Mert elrugott a Szilaj,
 Elfogyott a kanta vaj. (Válaszút.)

27. Pálinka-köszönés:

Áldjon meg az Isten minden jókkal,
 Mint a mezőt virágokkal.
 Életed kívánom,
 Halálod nem várom.
 Éltesse az Isten,
 Szívemből kívánom,
 Lelkemből óhajtom. (Sz.-Lóna.)

28. Ez is: Két karodon két szép arany perecz,
 Éltesse az avval, a kit szeretsz
 (Sz.-Lóna.)

29. Karácsonyi köszöntő:

Kicsi a bors, nagy az ereje, Én, mint tavasszal a gyenge fülemile,
 Én is kicsi vagyok a testemre nézve. Mentem zengedezni muzsáknak kertibe.
 Minap iskolámba' fél-füllel hallottam, Fordítom lovamat asszonyom házára,
 Született a Krisztus alacsony jászolban. Kinyujtom karomat egy darab kalácsra.

Nem kell nekem málé,
 Legyen a gazdáé!
 Mert nálunk a réczék piritva sétálnak,
 És pedig a tyúkok nyársan karicsálnak.

(Válaszút)

30. Ez is:

Kiskarácsony napja
 Pünköst felé volna,
 Az én gyenge nyelvem
 El nem fagyott volna.
 Töltsék meg tarisznyám
 Perczczel, kalácssal,
 Hogy én elélhessek
 Az ünnepen által.

Látom asszonyomat,
 Hogy inti leányát,
 Hogy hozzon, hogy hozzon
 Egy pohár pálinkát.
 Megiszom a borát,
 Beadom poharát.
 Isten áldja meg a
 Háznak gazdasszonyát,
 Családjával együtt
 A háznak gazdáját. (Válszút.)

31. A hol az a kis ház látszik,
 Az én szívem oda vágyik.
 Ott lakik az én galambom,
 Kivel magam mulatgatom.

(Györgyfalva.)

Mindezekből azt akarom levonni, hogy bár a népdalok gyűjtése meglehetősen befejezve látszik, *minden faluban* a papoknak, tanítóknak, szóval az erre való embereknek, ügyet kellene vetni ezekre is. E gyűjtések alapján részint meg lehetne állapítani egyes dalok földrajzi elterjedését, részint pedig a még mind eddig fel nem jegyzettek is előkerülnének. Elég elveszett már úgy is az idők folytában, legalább azt mentjük meg, a mit még lehet. Ma-holnap ez is késő lesz!

VERSÉNYI GYÖRGY.